

การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาล
สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๕๐๐)

สุราชัย ยิ้มประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำถามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๒

ISBN ๙๗๔-๕๗๖-๓๖๓-๘

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015889

110302852

POLITICAL MOVEMENT AGAINST FIELD MARSHAL PIBULSONGGRAM'S REGIME

1948-1957

SUTHACHAI YIMPRASERT

A. Thesis Submittes in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-363-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลสมัยจอมพล ป.

พยุทสงคราม (พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๕๐๐)

โดย สุราษฎร์ ยิ้มประเสริฐ

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ธิดา สาระยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ วิลาสวงศ์ พงศ์บุตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ปิยนาด มุณนาค)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

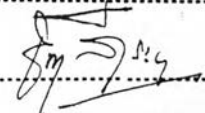

สุธัช ยัมประเสริฐ : การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2491-2500) (POLITICAL MOVEMENTS AGAINST FIELD MARSHAL PIBULSONGGRAM'S REGIME, 1948-1957) อ.ทบทวน : รศ.ดร. ธิดา สาระยา, 288 หน้า.

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามครั้งที่สอง ระหว่าง พ.ศ. 2491 ถึง 2500 ว่าเกิดขึ้นในเงื่อนไขความขัดแย้งทางความคิด เช่นไร และจะนำไปสู่การดำเนินการทางการเมืองเช่นไร

ผลการศึกษาค้นพบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลจอมพลแปลกนั้น ได้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะกึ่งเผด็จการ(พ.ศ.2491-2494) ระยะเผด็จการ(พ.ศ.2495-2497) และระยะฟื้นฟูประชาธิปไตย(พ.ศ.2498-2500) โดยความคิดทางการเมืองแบบอำนาจนิยมที่มีคณะรัฐประหารเป็นตัวแทนสนับสนุนรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่แนวคิดที่นำมาสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลก็คือ แนวคิดอนุรักษนิยม แนวคิดประชาธิปไตยพลเรือน และแนวคิดสังคมนิยม การต่อต้านรัฐบาลตามแนวคิดเหล่านี้ ทำให้สถานการณ์ทางการเมืองสับสนยิ่งขึ้น จนในที่สุดเมื่อถึง พ.ศ. 2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้อาศัยการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการล้มล้างรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ภาควิชา ประวัติศาสตร์
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต สุธัช ยัมประเสริฐ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

SUTHACHAI YIMPRASERT : POLITICAL MOVEMENTS AGAINST FIELD MARSHAL
PIBUL SONGGRAM'S REGIME 2491-2500 B.E.. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.
THIDA SARAYA, Ph.D. 288 pp.

This dissertation studies the political movements against Field Marshal Pibulshonggram's second regime (1948-1957) concentrating on the terms of ideological conflicts, and how they affected politics.

The result of research undertaken shows that the political movements against Field Marshal Pibulsonggram's government fell into three phases, namely: the quasi-dictatorial phase (1948-1951), the dictatorial phase (1952-1954) and the democratic revival phase (1955-1957). The political ideology which underpinned Field Marshal Pibulsonggram's government was that of authoritarianism, represented by the coup group. But the thinking or ideologies, which gave rise to opposition movements against the regime were conservatism, civilian democracy, and socialism. Opposition to the regime along these lines of thought made the political situation increasingly confused until, in 1957, Field Marshal Srisdi Dhanarajata was able to turn these movements against the government to his advantage and topple Field Marshal Pibulsonggram's regime.

ภาควิชา ประวัติศาสตร์
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ ที่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้พอสมควรนั้น จะต้องขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งต่ออาจารย์ธิดา สาระยา ที่ได้กรุณาไว้เป็นที่ปรึกษา และติดตามเอาใจใส่ ทั่วถึงเสมอมา นอกจากนี้แล้วก็ต้องขอบพระคุณ อาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ อาจารย์วิลาสวงศ์ พงศ์บุตร อาจารย์ปิยนาด บุนนาค และ อาจารย์ธีรวิศ ฌ ป้อมเพชร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ และติดตามความก้าวหน้าได้อย่างดียิ่ง

นอกจากนี้คงจะต้องขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี โดยเฉพาะเพื่อนร่วมรุ่น ที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือมาด้วยกัน และก็เป็นที่น่าเสียดายว่า เพื่อนร่วมทางผู้หนึ่ง ต้องออกจากการแข่งขันไปในชั้นปลาย ซึ่งทำให้ความสำเร็จที่น่าภูมิใจนี้ ต้องลดความหมายสำคัญลงบ้าง นอกจากนี้ก็ต้องขอขอบคุณเพื่อนและน้องหลายคน ที่ช่วยกันเป็นธุระในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ นี้จึงลุล่วงตามเวลาได้ตามสมควร

อนึ่งผลงานในวิทยานิพนธ์นี้ ส่วนหนึ่งก็เป็นการสังสมบทเรียนและความรู้ จากผู้ที่ได้เฝ้าหน้า และทำเส้นทางแห่งการศึกษาประวัติศาสตร์ไว้ให้ โดยเฉพาะสำหรับผู้วิจัยแล้ว มีบุคคลคนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง นั่นคือ อาจารย์ยงนัค สุนทรภักภาค แห่งโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จิตร ภูมิศักดิ์ และ ชาตวิทย์ เกษตรศิริ ที่ได้ช่วยจุดและกระตุ้นให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ และเข้าใจประวัติศาสตร์ในแนวที่กว้างมากขึ้น

สุดท้ายนี้ผลงานนี้ ก็ยังเป็นผลจากการสนับสนุนของ แม่ และ ครอบครัว ที่อยู่เบื้องหลังการศึกษานี้ตลอดเวลา จึงคงจะต้องขอจารึกความขอบพระคุณไว้ด้วยเช่นกัน

สารบัญ

บทที่

๑	บทนำ.....	๑
๒	รากฐานความขัดแย้งทางการเมืองไทยก่อนรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๐..	๕
	๒.๑ การเมืองไทยยุคคณะราษฎร.....	๖
	๒.๒ ระบบอภิชนสงครวมครั้งที่ ๑.....	๑๗
	๒.๓ ยุคประชาธิปไตยเบงบาน.....	๓๒
๓	การฟื้นฟูของระบบอภิชนสงครวม พ.ศ.๒๕๕๑.....	๕๐
	๓.๑ รากฐานอำนาจนิยมในกองทัพบก.....	๕๐
	๓.๒ การรัฐประหาร ๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๐.....	๖๔
	๓.๓ การคืนสู่อำนาจของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม พ.ศ.๒๕๕๑.....	๗๔
๔	การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลยุคถึงแก่กิจการ.....	๑๐๑
	๔.๑ ทวิลักษณะของระบบอภิชนสงครวม.....	๑๐๑
	๔.๒ การต่อต้านจากภายในกองทัพบก.....	๑๑๔
	๔.๓ การต่อต้านจากฝ่ายประชาธิปไตยพลเรือน.....	๑๒๖
	๔.๔ กรณีแมนฮัตตันและกองทัพเรือ.....	๑๕๓
	๔.๕ บทบาทของขบวนการอนุรักษ์นิยม.....	๑๗๓
๕	การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลยุคเผด็จการ.....	๑๘๘
	๕.๑ โฉมหน้าเผด็จการ.....	๑๘๘
	๕.๒ ขบวนการสังคมนิยมไทย.....	๒๐๘
๖.	การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาลยุคฟื้นฟูประชาธิปไตย.....	๒๓๗
๗	ข้อสรุป.....	๒๗๕
	บรรณานุกรม.....	๒๘๐